

**UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
FAKULTA TĚLESNÉ VÝCHOVY A SPORTU**

**Patologické hráčství jako rozrůstající se problém naší
společnosti**

Bakalářská práce

Vedoucí diplomové práce:
Mgr. Lukáš Dastlík

Zpracoval:
Miroslav Žilka

Srpen 2006

Abstrakt:

Název práce: Patologické hráčství jako rozrůstající se problém naší společnosti.

Subject: Pathological gambling as an increasing problem in our society.

Cíle práce: Cílem práce je podat výstižný přehled o patologickém hráčství, zejména na výherních automatech. Pokusím se uvést ucelený přehled této problematiky, který by měl sloužit k uvědomění si závažnosti tohoto stále se rozrůstajícího problému na našem území. Dále bych rád objasnil do jaké míry se patologické hráčství týká pouze mužů. Přiblížíme také způsob a úspěšnost léčby patologických hráčů.

Metoda: Rešerše dostupné literatury a mediálních zdrojů, zúčastněné pozorování skupin patologických hráčů v Psychiatrické léčebně v Bohnicích, vybraného kasína v centru hlavního města Prahy a rozhovor se zaměstnancem z obsluhy kasína.

Výsledky: Potvrdí nebo vyvrátí předem stanovené pracovní hypotézy a zároveň přispějí k porozumění dané problematiky.

Klíčová slova: patologické hráčství, patologický hráč, gamblerství, hrací automaty, kasína, závislost.

Děkuji touto cestou vedoucímu bakalářské práce Mgr. Lukáši Dastlíkovi za odborné vedení práce, praktické rady a nezištnou pomoc při zpracování této práce.

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci zpracoval samostatně a uvedl v ní veškeré zdroje, kterých jsem v práci použil.

Žilka Miroslav

Svoluji k zapůjčení své bakalářské práce ke studijním účelům. Prosím, aby byla vedena přesná evidence vypůjčovatелů, kteří musí pramen převzaté literatury řádně citovat.

Jméno a příjmení: Číslo občanského průkazu: Datum: vypůjčení: Poznámka:

OBSAH

1 Úvod.....	8
2 Teoretická část.....	9
2.1 Patologické hráčství.....	9
2.1.1 Diagnóza patologického hráčství.....	9
2.1.2 Charakteristika patologické hry	11
2.2.3 Definice základních pojmů	11
2.2 Rozvoj hazardního hraní v Česku.....	13
2.2.1 Rozvoj hazardního hraní v Česku po roce 1989	13
2.2.2 Rozložení hazardu a hracích automatů v Česku	14
2.3 Hrací automaty	15
2.3.1 Druhy hracích automatů.....	15
2.3.2 Možnosti výhry na výherních automatech.....	15
2.4 Ohrožené skupiny lidí patologickým hráčstvím	17
2.4.1 Mladí lidé.....	17
2.4.2 Muži	17
2.4.3 Ženy	17
2.4.4 Hyperaktivní děti s poruchami pozornosti.....	17
2.4.5 Profesionální hráči	18
2.4.6 Lidé vykonávající nebezpečná povolání.....	18
2.4.7 Někteří další lidé.....	18
2.5 Charakteristika nutkavých hráčů	19
2.6 Vznik a průběh závislosti	20
2.6.1 Chemie mozku	20
2.6.2 Stádia vzniku závislosti	20
2.6.3 Hráčské bludy v průběhu závislosti	22
2.7 Síla závislosti	25
2.7.1 Patologické hráčství.....	25
2.7.2 Výpověď patologického hráče.....	25

2.8 Rizika plynoucí z patologického hráčství	27
2.8.1 Obecná rizika či škody způsobená hazardní hrou.....	27
2.8.2 Dopad na zdraví hráče	27
2.8.3 Dopad na hráčovu rodinu a příbuzné	28
2.8.4 Dopad na celou společnost	29
3 Cíl a úkoly	31
3.1 Cíl práce.....	31
3.2 Úkoly práce.....	31
3.3 Metodika	31
4 Praktická část	32
4.1 Metody	32
4.1.1 Metoda zúčastněného pozorování.....	32
4.1.2 Rozhovor s obsluhou kasína	32
4.2 Charakteristika souboru	33
4.2.1 Základní údaje o navštěvovaném kasínu	33
4.2.2 Základní údaje o skupinách patologických hráčů.....	33
4.2.3 Základní údaje o popisu práce obsluhy kasína	33
4.3 Hypotézy	34
4.4 Výsledky výzkumu	34
4.4.1 Popis pozorování v kasínu	34
4.4.2 Rozhovor s obsluhou kasína	36
4.4.3 Popis pozorování skupin patologických hráčů	38
5 Diskuze.....	40
6 Závěr.....	42
7 Seznam použité literatury	44
8 Příloha.....	47

1 Úvod

Práci jsem nazval „Patologické hráčství jako rozrůstající se problém naší společnosti“ proto, že tento problém ze společnosti vzešel, zpětně se do ní promítá a především ji svými negativními důsledky zasahuje. V názvu jsem také použil spojení „rozrůstající se problém“, díky stále rostoucímu počtu kasín a heren na našem území. Patologické hráčství vyvolává u odborníků značné znepokojení svými dalekosáhlými důsledky, které bývají téměř vždy obtížně řešitelné a ve svém konečném stádiu devastují osobnost hráče především psychicky, ale i fyzicky, morálně i společensky a mnohdy zpřetrhávají a ničí mezilidské vztahy. Rád bych uvedl, že patologické hráčství lze zařadit do tzv. „civilizačních chorob“, způsobující problémy nejen hráčům samotným, ale i jejich rodinám a blízkému okolí. Na jejich odstranění se zpravidla nemůže podílet pouze jeden odborník. Ve většině případů je zapotřebí spolupůsobení celých týmů, z řad psychiatrů, psychologů, lékařů, pedagogů, pediatriů a dalších.

Cílem mé práce je podat výstižný přehled o gamblerství, zejména na výherních automatech v naší republice. Pokusím se uvést ucelený přehled této problematiky od samého počátku, tedy od popisu výherního automatu přes ohrožené skupiny lidí, až po rizika plynoucí z patologického hráčství. Budu vycházet z informací, které jsem čerpal na základě prostudování odborné literatury, a především z informací nasbíraných díky návštěvám skupin patologických hráčů v Psychiatrické léčebně Bohnice, jež vede náš přední odborník na tuto problematiku, prim. Karel Nešpor. Využiji také poznatků získaných při opakovaných návštěvách jednoho vybraného kasína v centru hlavního města Prahy.

Velice rád bych napomohl, třeba i prostřednictvím mé práce, alespoň částečnému obratu rozrůstajícího se gamblerství na našem území. Celá společnost, a především naši zákonodárci, by si měli uvědomit, že důsledky a škody způsobené patologickými hráči zcela převyšují zisky pramenící z této, ne vždy legální činnosti.

2 Teoretická část

2.1 Patologické hráčství

2.1.1 Diagnóza patologického hráčství

Patologické hráčství uznala Americká psychiatrická asociace jako nemoc v roce 1980. U nás se diagnóza patologického hráčství oficiálně používá od 1.1.1994.

„Porucha spočívá v častých opakovaných epizodách hráčství, které dominují v životě subjektu na úkor sociálních, materiálních, rodinných a pracovních hodnot a závazků. Lidé trpící touto poruchou mohou riskovat své zaměstnání, velmi se zadlužit a lhát nebo porušovat zákon, aby získali peníze nebo unikli placení dluhů. Postižení popisují intenzivní puzení ke hře, které lze těžko ovládnout spolu se zaujetím myšlenkami a představami hraní a okolností, které tuto činnost doprovázejí. Toto zaujetí a puzení se často zvyšuje v dobách, kdy je život stresující“ (Marhounová, Nešpor, 1995, s. 95).

K diagnostickým vodítkům také patří trvale se opakující hráčství, které pokračuje a často i vzrůstá přes nepříznivé sociální důsledky, jako je zchudnutí, narušené rodinné vztahy a rozkol osobního života (Nešpor, 1994).

Americká psychiatrická asociace uvádí tato následující diagnostická kritéria:

- A. Trvající a opakující se nepřizpůsobivé chování ve vztahu k hazardní hře, jak ukazuje pět a více z následujících znaků:
1. Zaměstnává se hazardní hrou, plánuje další hazardní hru, uvažuje o tom, jak si opatřovat finanční prostředky na další hazardní hru.
 2. Opakovaně a neúspěšně se pokouší hazardní hru ovládat, mírnit nebo s ní přestat.
 3. Aby docílil žádoucího vzrušení, musí zvyšovat množství peněz vkládaných do hazardní hry.
 4. Když se pokouší snížit hazardní hru nebo s ní přestává, cítí neklid a podrážděnost odrážející se v jeho chování.

5. Po ztrátě peněz díky hazardní hře se následujícího dne k hazardní hře vrací, aby je vyhrál zpět.
 6. Používá hazardní hru jako prostředek, jak uniknout problémům nebo mírnit dysforickou náladu, jako jsou pocity bezmocnosti, viny, deprese, úzkosti.
 7. Lže příbuzným, terapeutovi nebo jiným lidem, aby tak zakryl rozsah svého zaujetí hazardní hrou.
 8. Dopustil se ilegálních činů, podvodů, krádeží nebo zpronevěry kvůli hazardní hře.
 9. Ohrozil nebo ztratil díky hazardní hře rodinné a přátelské vztahy, zaměstnání, vzdělání nebo kariéru.
 10. Spoléhá na druhé, při půjčování finančních prostředků, aby tak mírnil zoufalou finanční situaci, do které se dostal kvůli hazardní hře.
- B. Hazardní hraní nelze vysvětlit manickou epizodou (APA, 1987).

Patologické hráčství by se však mělo rozlišovat od:

- a) hráčství a sázkařství (časté hraní pro vzrušení nebo jako pokus vyhrát peníze: lidé této kategorie budou svůj zvyk pravděpodobně držet na uzdě, když budou muset čelit těžkým ztrátám nebo jiným nepříznivým důsledkům),
- b) nadměrného hráčství u manických pacientů,
- c) hráčství u sociopatických osobností (u těchto lidí se vyskytuje širší trvalá porucha sociálního chování, která se projevuje agresivními činy nebo jinak výraznými projevy nedostatku zájmu o blaho a city jiných lidí) (Nešpor, 1999).

Patologické hráčství by se mělo přesněji užívat jako patologické hazardní hráčství. To v praxi znamená, že patologické hráčství nelze diagnostikovat u dospívajícího, který se náruživě věnuje nehazardním počítačovým hrám, i když i ty mohou působit určité problémy (Psychoterapie patologického hráčství, on-line).

2.1.2 Charakteristika patologické hry

U patologické hry jde o hru přehnanou, kompulsivní, o závislost na hře, propadnutí hře a podobně, a to v jejích nejrozličnějších podobách. Při tomto typu hry není osoba schopna svou touhu po hře a nutkání hrát kontrolovat, což vyvolá napětí, přináší problémy a někdy i velmi vážné důsledky v oblasti osobní, rodinné, profesní a sociální. Američtí psychiatři přirovnávají patologické hráčství k závislosti na kokainu. V obou případech dochází k nebezpečnému vybičování somatických funkcí a pak ke stavům vyčerpání (Nešpor, 1994).

Kompulsivní hráč v sobě zahrnuje neschopnost kontroly chování. Hráčské kompulsivní chování je vnímáno jako chování, kdy se hráč oddal hře, přestože původní záměr byl se hrou nezačínat, a kdy není schopen nutkání hrát odolat. Dále se také používá pojem impulsivní chování, což je vysvětlováno jako podlehnutí okamžitému nápadu si zahrát, a to se značnou energií, při plném vědomí přesto, že původní záměr byl nehrát nebo alespoň nehrát za více než částku X, což nedodržel (Stein, 1989).

2.2.3 Definice základních pojmů

Craving – „anglický výraz pro bažení, neboli silná nutkavá touha hrát“ (Nešpor, 1999, s. 23).

Gambler (slang.) – „hazardní hráč, u nás se častěji používá ve významu patologický hráč“ (Nešpor, Provazníková, 1999, s. 14).

Gambling – „anglický výraz označující hazardní hru“ (Nešpor, Provazníková, 1999, s. 14).

Hra – „byla vždy nahlížena lidstvem jako věc navýsost příjemná a dobrovolná, která nesměruje k dosažení vnějšího cíle, v dětství však přece jen často jako nácvik některé činnosti, kterou je potřeba zvládnout v dospělosti. Zatímco Friedrich Schiller viděl ve hře ideální formu svobodné lidské činnosti, Herbert Spencer vyslovil myšlenku, že hra je jakousi činností z přemíry nadbytečné energie, kterou potřebuje jedinec vydat a přitom se odreaguje, včetně své

přirozené soutěživosti. U dětí, zvláště v nízkém věku, můžeme pozorovat, jak je jejich hra ventilem osobních vnitřních konfliktů a je možné se domnívat, že nějakým způsobem toto unikání z reality do prostoru „jakoby“ může podporovat rozvoj vášně pro hru i v dospělém věku“ (Kalina et al., 2003, s. 267).

Hazardní hra – *je jakékoliv sázení pro sebe nebo pro druhé, ať o peníze nebo ne, třeba i o malou nebo bezvýznamnou výhru, všechno to, kde výsledek je nejistý a záleží na náhodě anebo „dovednosti“ (Nešpor, 1999, s. 98).*

Závislost na hře – *„k příznakům závislosti patří silná touha po hře, horší sebeovládání vůči hře, odvykací potíže, zvyšování dávek, zanedbávání jiných potěšení nebo zájmů a pokračování ve hře přes jasný důkaz škodlivých následků. Závislí nemusí vykazovat všechny uvedené známky, stačí pouze tři. Závislost se u dětí a dospívajících rozvíjí rychleji než v pozdějších letech“ (Nešpor, Pernicová, Csémy, 1999, s. 108).*

Patologie – *„vědní obor zabývající se chorobnými pochody a změnami v těle organismů“ (Kraus, Petráčková et al., 1998, s. 574).*

2.2 Rozvoj hazardního hraní v Česku

2.2.1 Rozvoj hazardního hraní v Česku po roce 1989

Jednou z nejstarších hazardních her je hra kostky. Někteří autoři uvádějí, že jako první hrál kostky Sofokles při obléhání Tróje (okolo r. 1250 př. Kr.). Kostek bylo původně používáno k vysvětlování snů a budoucnosti, ale významnou roli rovněž sehráli v magiia náboženství. Brzy však tento význam ztratily a staly se první masovou hrou, která překročila hranice a pronikla do všech společenských tříd. O její rozšíření se nejvíce zasloužili Římané a Řekové, kteří jí současně propracovali do podoby her komplikovanějších (Shaffer, 1989).

V České republice se hazardní hraní ve velkém začalo rozvíjet od roku 1989. Mohli jsme pozorovat, jak se pohled na hazardní hraní měnil a spolu s tím se měnila i klientela závislých. Počáteční vystupňovaná touha rychle zbohatnout vedla k hazardní hře spíše vyšší střední vrstvy. Jak negativní zkušenost s následky hazardního hraní vstupovala do povědomí lidí, nastal posun závislé klientely směrem k mladším jedincům a nižším vrstvám. Mládež, pro kterou je v současné době hazardní hraní stále ještě symbolem zkrácené cesty k vyšší ekonomické úrovni nebo naopak výrazem životní nudy, ztráty smyslu až apatie, stále častěji zaplňuje ústavní protigamblerské programy. V nich sledujeme dále častý výskyt hazardního hraní v kombinaci s pitím alkoholu, které ničí veškerá předešlá předsevzetí nehrát! Horší kombinací vzhledem k prognóze vyléčení je hazardní hra s braním drog, neboť obě činnosti velmi rychle vyčerpávají finanční možnosti a fyzickou i psychickou schopnost takto komplikovanou životní dráhu ustát a poté vydržet frustrace v léčbě do zdárného vyléčení.

Novou oblastí hazardního hraní, která se objevila po roce 1995, je hraní a sázení po internetu. Lze se obávat ještě dalších zrychlených možností hazardně hrát, což pravděpodobně přitáhne další klientelu (Kalina at al., 2003).

2.2.2 Rozložení hazardu a hracích automatů v Česku

V roce 2005 hráči z celé republiky hodili do 52 tisíc automatů 50 miliard korun, tedy o 4,5% více než v roce 2004. Vyhráli přitom o 12,5 miliardy méně, z toho bylo dle zákona přes 3,2 miliardy korun na daních. V České republice připadlo na jednoho obyvatele v roce 2005 zhruba 2,5krát více výherních automatů než v sousedním Německu. Záměrně je uváděno Německo díky volnému vstupu plnoletých lidí do heren, stejně jako v České republice.

Jan Šnajdr ze Sdružení zábavního průmyslu je přesvědčen, že počet výherních automatů roste díky zvyšujícímu se příjmu obyvatel, nejvíc viditelné ve velkých městech, kde je ekonomicky silná klientela hráčů. Zde, vedle zavedených heren, vznikají i nová zábavní či herní střediska. Obecně jsou pro města a obce poplatky za výherní automaty příjemným přílepkem do obecní pokladny. Například Liberec v loňském roce vybral na poplatcích spojených s výherními automaty kolem 35 miliónů korun (Hazard kvete, automaty vyhrály 50 miliard, on-line).

Nejvíce hracích automatů na našem území je v Praze - 7100. Jejich počet stále roste a každý rok jich přibude průměrně 300. Pražští radní přitom už před dvěma lety slibovali vyhlášku, která by počty automatů omezila a vytlačila je z centra, zatím se tak však nestalo, na rozdíl např. od Chebu. Pražským městským částem vynesou hrací automaty ročně zhruba 140 miliónů korun (V Praze je nejvíce hracích automatů, on-line).

Z mezinárodní studie Espad za rok 2005, která se zabývala hraním u 16letých jedinců vyplývá, že na výherních automatech hraje nejméně jednou za měsíc 15,3 % chlapců a 7,2 % dívek a nejméně jedenkrát týdně hraje 2,4 % chlapců a 0,6 % dívek (Porážíme Němce-v hazardu, on-line).

2.3 Hrací automaty

2.3.1 Druhy hracích automatů

Automaty mohou být buď zábavní, nebo tzv. výherní. U zábavních automatů si hráč kupuje čas a zábavu. O hazardní hru se tedy nejedná. U výherních automatů, kde by byl přesnější název hazardní nebo proherní, si zákazník kupuje možnost výhry. Jde tedy jasně o hazardní hru. Výherní automaty se dělí na „lehké“ a „těžké“, podle výše vkladu a podle toho, jak vysoký obnos může hráč vyhrát. Toto dělení je z mnoha důvodů nejasné, protože to, co je pro jednoho malá prohra, může být pro jiného katastrofa. Navíc konstrukce většiny automatů umožňují měnit program, takže se si hráč během hry může zvyšovat své sázky. Zábavní automaty sice neumožňují hazardní hru, ale mají také svá rizika. Dítě, které u nich bude trávit dlouhé hodiny, nebude mít čas na školu, nezíská dovednosti v mezilidských vztazích a může zaostát za svými vrstevníky také v jiných směrech (Nešpor, 1994).

Lepší pojem než hrací automat bude asi hazardní automat, protože tyto přístroje nejsou na hraní, podobně jako nejsou na hraní vybuchlé bomby a ani to není výherní automat, většinou se totiž prohrává (Hazard kvete, automaty vyhrály 50 miliard, on-line).

2.3.2 Možnosti výhry na výherních automatech

Obecná informace o tom, že tak zvané výherní přístroje vlastně obsahují pouze 60 – 80 % možnosti výhry toho, co hráči do přístroje vloží, je v zásadě účinná do té doby, než se v jedinci při zkušenosti s hraním rozvine psychický proces vášně, který omezuje kvalitu racionálního uvažování (Kalina et al., 2003).

Některé nepodložené zdroje hovoří také o určité schopnosti výherního automatu rozpoznat hráče začátečníka a nastavit tak výhru (Nešpor, 1999).

Nejhorší pro hazardního hráče je ve skutečnosti samotná výhra. Právě ona výhra podporuje hráčskou vášeň (Kohout, 2000).

„Setkal jsem se s tím, že člověk, který nikdy před tím u automatu nestál, vyhrál hned napoprvé. Asi za dvacet korun vyhrál dvě stě korun, „kováky“ vybral, sedl si ke stolu a pozval své známé na skleničku. Všichni ho obdivovali, neboť dokázal v danou chvíli „jednorukého banditu“, jak se mimochodem hracím automatům říká, porazit. Za čas jsem toho samého člověka potkal u automatu v poněkud jiné náladě. Byl bledý, smutný a bezmocný. Automaty ovládly celou jeho osobu. Nad hracími automaty se nedá vyhrát!!“ (Kohout, 2000, s. 14).

2.4 Ohrožené skupiny lidí patologickým hráčstvím

2.4.1 Mladí lidé

Policisté v Praze označili právě hazardní hru za častý důvod toho, proč nezletilí pachatelé vykrádají auta. Bohužel, u dětí a dospívajících vznikají závislosti všeho druhu, včetně patologického hráčství, mnohem rychleji (Nešpor, 1999).

2.4.2 Muži

Dosud jsme se u nás setkávali především s muži jako s patologickými hráči. Muži jsou totiž patologickým hráčstvím ohroženi více. Americkým tiskem proběhla zpráva o starci, patologickém hráči, který prohrál svoji rentu. Zcela bez prostředků a zoufalý sebral vnukovi dětskou pistoli z umělé hmoty a šel vyloupit banku. V bance mu dali speciálně upravené peníze, které na ulici vybuchly. Do té doby bezúhonný penzista se tak na stará kolena ocitl ve vězení (Nešpor, 1999).

2.4.3 Ženy

Patologické hráčství existuje i u žen. V padesátých letech byla u nás žena závislá na alkoholu vzácností. Dnes žen s tímto problémem velmi přibýlo. Nejen alkoholu, ale i patologickému hráčství propadá stále zvyšující se počet žen. Na rodinu a výchovu dětí to působí ještě hůře nežli patologické hráčství mužů. Přibývá také žen závislých na alkoholu i patologickém hráčství současně (Nešpor, 1999).

2.4.4 Hyperaktivní děti s poruchami pozornosti

Hyperaktivní děti s poruchami pozornosti jsou více ohroženy patologickým hráčstvím. Je zvláštní, že přestože někdy nevydrží klidně sedět ani jednu vyučovací hodinu, dokáží u automatu trávit bez přerušení mnoho hodin. I když je většinou lákají jen tak zvané „zábavní“ automaty, tyto děti si zvykají na herny, mají před očima negativní vzory hazardních hráčů, mohou se vzdalovat reálnému světu a trpí jejich páteř a pohybový systém.

Řada patologických hráčů byla v dětství zcela bezproblémová a problém se u nich vytvořil až v dospělosti (Nešpor, 1999).

2.4.5 Profesionální hráči

Profesionální hazardní hráč, který se naučil různé triky, podvůdky a dovednosti, je schopen na hazardní hře nějaký čas vydělávat, což je typické zejména pro karbaníky. Riziko, že propadnou patologické hráčské vášni, je však u profesionálů značné. Lidé, kteří si skutečně dokážou hazardní hrou vydělávat a poté propadnou patologickému hráčství, jakoby na všechny zkušenosti, finty a poučky zapomenou. Začnou hrát nesmyslným způsobem, nad kterým dříve chladně uvažující rozum zůstával stát (Nešpor, 1999).

2.4.6 Lidé vykonávající nebezpečná povolání

Nebezpečná povolání jsou ta, při nichž přichází člověk do styku s hazardní hrou a kde se pohybují málo kontrolovaným způsobem volné finanční prostředky. Riziková jsou také povolání s velkými a nepravidelnými příjmy. Zkušenosti ukazují na větší počet lidí, pracujících jako číšníci. V léčení jsou však i lidé, kteří v životě v rizikové profesi nepracovali (Nešpor, 1999).

2.4.7 Někteří další lidé

Do této skupiny patří nezaměstnaní a ti, kteří selhali ve škole nebo v učení, dále děti citově strádající, na které neměli rodiče čas, ti, kdo mají problémy s alkoholem, lidé v obtížné životní situaci, ale také lidé přeceňující význam peněz. Ohroženi jsou v určité míře téměř všichni (Nešpor, 1999).

Z chorobopisu patologického hráče ve věku 31 let:

„Vážněji nestonal, jen v 6 letech zlomenina ruky. Psychiatricky neléčen, v bezvědomí nikdy nebyl, operace neprodělal. Dětství měl spokojené, vztahy rodičů dobré“ (Nešpor, 1999, s. 15).

2.5 Charakteristika nutkavých hráčů

Mezi základní rysy nutkavých hráčů patří:

1. **Neschopnost a neochota přijmout skutečnost.** Proto patologičtí hráči utíkají do snového světa hazardní hry.
2. **Citová nejistota.** Nutkavý hráči zjišťují, že se cítí v citové pohodě jedině tehdy, když hrají. Není nezvyklé slyšet od členů Anonymních hráčů, že jedině místo, kde se cítí, jako že tam patří, je židle před automatem. Tam se cítí v pohodě a v bezpečí. Nikdo tam na ně nemá velké požadavky. Mnozí vědí, že se ničí, ale současně mají určitý pocit bezpečí.
3. **Nezralost.** Přání mít v životě všechny dobré věci bez velké námahy je asi společným rysem problémových hazardních hráčů. Mnoho hráčů si přiznalo, že nebyli ochotni vnitřně růst. Podvědomě cítili, že je možné se vyhnout dospělé zodpovědnosti hazardní hrou a nakonec se jejich snaha uniknout zodpovědnosti stala podvědomým nutkáním. Mnozí hráči mají také silnou vnitřní potřebu být důležití a potřebují pocit všemohoucnosti. Nutkavý hráč je ochoten udělat cokoli, často i protispolečenského, aby udržel představu, jakou chce o sobě mít a také jakou chce, aby o něm měli druzí (Nešpor, 1994).

Riskování je nutnou součástí života každého člověka. Ke značnému riskování, kde navíc těžko ovlivňujeme výsledek, tedy k hazardnímu chování přistupujeme, nejde-li nám hlavně o vzrušení, obvykle v krajních situacích:

1. Hrozí-li nám velká ztráta a nemáme-li jinou možnost.
2. Slibujeme-li si od tohoto kroku možnost získat velmi mnoho.

Lidé se velmi liší v tom, co považují za ztrátu a zisk ve svém životě a jak také jsou ochotni kvůli nim riskovat či dokonce s nimi hazardovat (Frouzová, 1997).

2.6 Vznik a průběh závislosti

2.6.1 Chemie mozku

Někteří odborníci věří, že jednou z okolností, vedoucích ke vzniku chorobného hráčství, je nedostatek endorfinů v mozku. Jsou to látky, které si tělo vyrábí samo a které navozují pocit libosti. Tělo můžeme přimět přirozeným způsobem vylučovat endorfiny tělesným pohybem a přiměřeným cvičením.

Jiní teoretici tvrdí, že na vzniku chorobného hráčství se podílí nižší aktivita serotoninového systému v mozku. To v praxi znamená, že by chorobní hráči měli být opatrnější než druzí lidé a nepodléhat okamžitým nápadům nebo impulzům. Chemie mozku není rozhodně jedinou příčinou. Mozek lidí se za posledních pár let příliš nezměnil, ale chorobných hráčů velice přibýlo, protože se neobyčejně zvýšila dostupnost hazardních her (Nešpor, 1994).

2.6.2 Stádia vzniku závislosti

Podobně jako alkohol a drogy může vést i hazardní hra ke vzniku patologického návyku. Následující rozdělení dráhy patologického hráče do stadií nemoci pochází ze Spojených států, kde mají s touto problematikou dlouhodobé a rozsáhlé zkušenosti (Nešpor, 1999).

1. Stadium výher

Jako mnoho jiných problémů i patologická hra začíná nenápadně. Občasné hraní zprvu nepřináší větší problémy. Časté jsou fantazie o velké výhře. Neštěstím, které celý průběh podstatně urychluje, bývá velká výhra. Hráč touží výhru zopakovat, vyhrát ještě více. Má růžové představy a hýří optimismem, pro který nejsou důvody. Zvyšuje sázky a hraje častěji. Jestliže začínal hrát ve společnosti, přechází často k osamělé hře. Často se chlubí, že vyhrál, i když to nemusí být pravda (Nešpor, 1999).

2. Stadium prohrávání

V této fázi už většinou jde o patologické hráčství. Postižený myslí hlavně na hraní a s hrou nedokáže přestat. Dlouhá období prohrávání mohou být střídána pokusy hru regulovat nebo s ní přestat. Hru už často financuje z půjčených peněz. Své hraní skrývá před rodinou a blízkými lidmi. Začíná se chovat ke druhým bezohledně. Splácení dluhů odkládá a vypůjčuje si znovu větší částky peněz. Trpí zaměstnání. Hráč má na svou práci čím dál tím méně času a energie. V rodině se objevují vážné problémy, rodinný život je nešťastný. Člověk, který dospěl až sem, se stává neklidným, podrážděným a uzavřeným, zanedbává své zdraví. Přestává být schopen splácet dluhy. Může se snažit získávat peníze nezákonně (Nešpor, 1999).

3. Stadium zoufalství

Pověst hráče je poškozena. Přichází soudní jednání, podmíněné nebo nepodmíněné tresty, odcizení od rodiny i přátel, osamělost. Stále více času tráví hráč hrou nebo fantaziemi o ní. Dále prohrává. Má tendenci obviňovat z odpovědnosti za své neštěstí druhé. Lituje se, propadá depresi a beznaději. Výčitky svědomí, bez konkrétních kroků ke změně, mu nijak nepomáhají. Spíše jeho stav zhoršují. Přichází panika. V této fázi se hráč může dopustit i závažnějších trestných činů, typické jsou krádeže, zpronevěry, podvody. Rodiny se rozpadají. Většina hráčů v této fázi je už rozvedená. Někteří uvažují o sebevraždě nebo za sebou mají sebevražedné pokusy. Řada z nich se hrouští. Někteří se snaží unikat k alkoholu nebo jiným návykovým látkám. To jejich situaci ještě zhoršuje. V době, kdy nehrají, sílí jejich neklid, podráždění. Jsou čím dál nešťastnější.

Odpovědět na otázku, jak dlouho trvá, než se člověk stane patologickým hráčem, je obtížné. Jeden až tři roky většinou bohatě postačí. U dospívajících a dětí bývá však průběh ještě podstatně rychlejší. Někdy stačí několik týdnů nebo měsíců. Každý se nemusí dostat ze stádia výher až do stádia zoufalství. Čím dříve si hráč uvědomí nebezpečí a rozhodne se přestat se hrou, tím je to snazší a tím větší má naději, že se mu to podaří. Profesionální léčba může poctivou snahu

o překonání problému podpořit a cestu ke zdravému způsobu života usnadnit (Nešpor, 1999).

2.6.3 Hráčské bludy v průběhu závislosti

Vydržet hrát bez přestávky mnoho hodin, hrát navzdory přáním mnoha lidí, hrát, i když hra působí rostoucí utrpení, snít fantastické sny i v naprosto zoufalé situaci vyžaduje vůli. Jenže tato vůle slouží špatné věci. Může stačit přehodit výhybku a stejná vůle, která vedla člověka do víru hazardní hry, ho může přivést k rozumnému a zodpovědnému životu. Vůle není sama o sobě ani dobrá ani špatná. Je to nástroj, který lidé používají k různým věcem. Kromě toho je tu ještě další okolnost. Tvrdí se, že člověk v ohrožení života dokáže nazdvihnout automobil, což by za normálních okolností nedokázal. Podobně člověk, o němž si druzí myslí, že má slabou vůli, může prokázat velmi silnou vůli, když má důvod. Proto je dobré si uvědomit výhody toho, když člověk přestane hazardně hrát. Uvedeme si některé nebezpečné bludy, které živí plamen hráčské náruživosti (Nešpor, 1999).

Blud o rychlém zbohatnutí

Patologický hráč nemá šanci hrou zbohatnout. Není pro něj nic nebezpečnějšího nežli výhra. Každá výhra totiž patologické hráčství zhoršuje. Je zhruba tím, co infekce pro otevřenou ránu. Po velkých výhrách přicházejí bohužel ještě větší prohry. Kdo se chce mít dobře, ať rozvíjí svůj talent, dovednosti a schopnosti. Ať přemýšlí o tom, čím by mohl být druhým lidem i sobě prospěšný (Nešpor, 1999).

Blud o zajímavosti hry

Označovat počínání patologického hráče za zábavu je naprostý omyl a nepochopení. Je to tvrdá, nevděčná, nesmyslná, namáhavá a jednotvárná práce, kterou hráč lopotně a bez odměny naplňuje více než jeden pracovní úvazek. Kdo chce žít skutečně zajímavě, měl by mít kvalitní zájmy a záliby, zajímat se o kulturu, setkávat se s lidmi, od nichž se může něčemu naučit (Nešpor, 1999).

Blud spořitelny

Nebezpečný je blud o tom, že by patologický hráč mohl někdy vyhrát nazpět ztracené peníze. Vlastně si tak plete hernu, kde jeho peníze nenávratně zmizely a pobočku spořitelny, kde by si je mohl vyzvednout, kdyby je tam ovšem uložil. I kdyby někdo trochu peněz nazpět vyhrál, víme, že by se tím jen posílilo patologické hráčství. Náhodná výhra by připravila půdu pro další prohry a další zbytečná utrpení (Nešpor, 1999).

Blud o úniku a odreagování

Podle tohoto bludu se dá hazardní hrou uniknout před neřešenými osobními, rodinnými, citovými nebo pracovními problémy. Samozřejmě že nedá. Neřešený problém v době hraní nemizí, ale většinou narůstá a hra k tomu přispívá. Probuzení ze světa fantazií přijde dříve nebo později tak jako tak. Ovšem čím dále do něj člověk zabředl, tím bolestnější bude návrat do reality (Nešpor, 1999).

Blud o vlastní genialitě

Patologických hráčů v obtížné životní situaci, kteří si dlouho mysleli, že objevili systém, jak obelstít automat nebo ruletu, už bylo více než dost. Byli mezi nimi lidé dojemně prostí, ale i třeba vysokoškolský učitel matematiky. Čím dříve na tento nebezpečný blud zapomenete, tím lépe pro vás (Nešpor, 1999).

Blud o tom, že já to mám přece pod kontrolou

Takový člověk mylně předpokládá, že on se přece patologickým hráčem stát nemůže. Řada lidí se považuje za silné jedince, kteří „do toho nikdy nespahnou.“ Hazardní hra, podobně jako návykové látky, je nebezpečná právě proto, že ji lidé podceňují. A patologické hráčství často vzniká nepozorovaně právě u lidí, kteří si myslí, že jim se to nemůže stát. Pokusy o kontrolované hazardní hraní totiž často vyvolávají craving (bažení) a ztrátu sebekontroly (Nešpor, 1999).

Blud o tom, že se nikdo nic nedozví

Patologický hráč, který v hazardní hře pokračuje a jehož problémy narůstají, nemůže svůj problém tajit do nekonečna. Lépe nežli uvažovat o způsobech, jak problém zakrývat, je uvažovat o tom, jak ho překonat (Nešpor, 1999).

Blud o štědrých automatech a laskavé štěstěně

Představa o automatech, které rozdávají na potkání peníze, za něž pak patologický hráč nakoupí dárky pro rodinu, je neuvěřitelně naivní. Přesto se s ní opakovaně setkáváme. Jestliže chcete svými penězi přispět na luxusní automobil nebo dovolenou v cizině pro majitele herny, prosím (Nešpor, 1999).

„Člověk, který jako první vyhrál ve Spojených státech v loterii milión dolarů, skončil jako zkrachovalec poblíž Las Vegas. To, po čem mnozí touží, totiž velká výhra, je nebezpečná věc. Peníze, které člověk získá poctivě a tvořivě, motivují. Peníze, které vyhraje, demoralizují“ (Marhounová, Nešpor, 1995, s. 103).

2.7 Síla závislosti

2.7.1 Patologické hráčství

Výzkumem patologického hráčství se zabývá např. dr. Gerhard Meyer z Psychologického institutu na univerzitě v Brémách. Na 10 dobrovolníků, náhodně vybraných v kasínu, se rozhodl zjistit, vyvolává-li hráčství fyziologickou odezvu v organismu. Výzkum probíhal v kasínu, kde hráči hráli karetní hru Black Jack jednak o peníze, jednak "jen tak, pro radost". Měřen byl tep každého hráče a odebírány byly rovněž vzorky slin, které byly později laboratorně analyzovány. Výsledky ukázaly, že u každého z gamblerů došlo během hry k zrychlení srdečního tepu, a to v podstatně vyšší míře, hrálo-li se o peníze. Analýzou vzorků slin bylo zjištěno, že během hry dochází k uvolňování hormonů (opět více, hrálo-li se o peníze), jejichž spektrum je podobné jako při stresu, např. u parašutistů během seskoku. Reakce přetrvávají i po hře a vyvolávají stav euforie. Problémem patologických hráčů je však doba, strávená hraním. Je-li seskok padákem jednorázovou záležitostí, hráči tráví v kasínech či u hracích automatů v restauracích často dlouhé hodiny po mnoho dní v týdnu. Neodvratným výsledkem je podle dr. Meyerse postupný vznik fyzické závislosti, zcela shodné s tou, která vzniká při alkoholizmu nebo užívání tvrdých drog (Patologické hráčství, on-line).

2.7.2 Výpověď patologického hráče

Je nutné, aby si všichni lidé uvědomili jednu důležitou skutečnost, a to, že člověk, který je závislý na hracích automatech, je ochoten pro svou drogu udělat cokoli. Je schopen udělat věci, které by za normálních okolností neudělal. V danou chvíli to totiž není on, je to úplně jiný člověk. Vidí před sebou jen tu svou drogu. A nemá-li na ni v tu danou chvíli peníze, něco silnějšího a zlého mu jakoby našeptává:

„Ukradni to a budeš si moci zahrát. Zabij toho člověka, má u sebe spoustu peněz. Když je získáš, zahraješ si. Když ne, bude ti strašně. Vždyť u toho

automatu ti je tak hezky. Jsi uvolněný, nikdo tě neotravuje, nikdo ti nenadává. Prostě jsi konečně tím, čím chceš být, pánem nad „svým“ strojem. Dneska určitě vyhraješ. A když vyhraješ, staneš se pánem a budeš moci mít všechno, co si jen budeš přát. Koupíš si nové auto, byt, pozveš manželku na večeři. Všichni tě budou obdivovat, budeš pán“.

Ve skutečnosti je pravda úplně jiná a velice krutá. Ale ta síla, síla, která dokáže závislého člověka ovládnout, je strašně zlá a silná! Člověk většinou nemá žádnou šanci to sám zvládnout. A čím déle je v této situaci, tím více padá do černé díry, ze které se dostanou jen ti nejlepší. Jestliže se člověk vydrápe jen pár centimetrů, stačí malé, doopravdy jen malé zaváhání a dostane se opět dolů a ještě hlouběji, než byl před tím. Je třeba si uvědomit, že cesta k lepší budoucnosti vede přes spoustu překážek a nástrah. A to i přesto, že když se jednou či víckrát zakopne, je šance se zvednout a běžet dál. Může se to však i vzdát a zůstat stát na místě. Pak může člověk zakopávat dále, až mu dojde dech a síla (Kohout, 2000).

2.8 Rizika plynoucí z patologického hráčství

2.8.1 Obecná rizika či škody způsobená hazardní hrou

- Vyšší kriminalita, kde jsou typické zpronevěry, krádeže, nesplácení půjček, které jdou nezřídka do milionů, podvody, ale i násilná trestná činnost.
- Deprese, beznaděj, myšlenky na sebevraždu nebo sebevražedné pokusy.
- Rodinné rozvraty, rozvody. Jediný hráč často stačí k tomu, aby díky jeho hazardní hře strádalo mnoho dalších lidí jako např. manželka, děti, rodiče i širší rodina.
- Zanedbání vlastního zdraví, školy a jiných důležitých hodnot.
- Nezaměstnanost.
- Homosexuální prostituce u dospívajících chlapců.
- Bezdomovectví.
- Vyšší riziko rozvoje závislosti na alkoholu a jiných drogách; hlavně u mladších lidí bývá velmi nebezpečná kombinace hazardního hraní s pervitinem.
- Nemoci působené stresem trápící nejen hráče, ale i jejich příbuzné (Nešpor, Dvořák, 1998).

„Hazardní hry se rozmáhají, politici mlčí, daňový poplatník pláče a rodiny se rozpadají“ (Porážíme Němce-v hazardu, on-line).

2.8.2 Dopad na zdraví hráče

Jedinec hrající na výherních automatech se dá poznat podle určitých specifických ukazatelů: obvykle trpí bolestmi hlavy a očí, často je bolí nohy i záda od dlouhého stání u přístrojů a také prsty od hraní. Od celonočního kouření mají kašel. Trpí poruchami spánku, strachem z věřitelů a obavou z budoucích proher (Kalina et al., 2003).

Je ohroženo srdce. Většina patologických hráčů jsou muži, u nichž je vyšší riziko srdečních chorob než u žen i za normálních okolností. Patologické hráčství toto riziko ještě zvyšuje. Může za to stres spojený s hrou, často chaotický způsob života a vleklé vyčerpání.

Zhoršovat se mohou i další **nemoci související se stresem**: vysoký krevní tlak, vředová choroba žaludku a dvanáctníku, střevní nemoci, cukrovka. Mnoho hodin strávených vysedáváním u hracích automatů a stres působí nepříznivě zejména na **krční a bederní páteř** a mohou vést k bolestivým potížím.

Zaujetí hrou u patologických hráčů přináší **zanedbání péče o zdraví**. U hráčů se tedy můžeme setkat s opomíjenými a neléčenými nemocemi, např. chrupu. Strava patologického hráče je často jednostranná, chudá a nezdravá. Zvyšuje se riziko tělesných problémů působených alkoholem, tabákem a jinými **návykovými látkami** (Nešpor, 1999).

Výňatek z dopisu chorobného hráče:

„U automatu jsem si zdraví ničil tím, že jsem vykouřil i 50 cigaret denně. Neustále jsem seděl na židli a ničil si oči“ (Nešpor, 1994, s. 29).

Dopis chorobného hráče z vězeňské nemocnice:

„V duchu jsem si přehrával jeden z nejúspěšnějších dnů, kdy jsem hrál. Konečně jsem přišel na minulé chyby a vyhrál jsem balík. To by bylo v pořádku, ale vzápětí mi naměřili tlak 230 na 150 . . . “ (Nešpor, 1994, s. 29).

2.8.3 Dopad na hráčovu rodinu a příbuzné

Vyšší nebezpečí chorob souvisejících se stresem (vysoký krevní tlak, střevní nemoci atd.) a různých duševních problémů je i u příbuzných patologických hráčů, protože i oni bývají vystaveni nadměrnému a dlouhotrvajícímu stresu. Měli by tedy svému zdraví věnovat zvýšenou pozornost (Nešpor, 1999).

Rodina, která není připravena na změny hráčova chování, začíná trpět přemrštěnou útratou, častými nočními pobyty mimo domov, lhaním při každé příležitosti, potřebou mít stále více času pro sebe a změnou chování k jednotlivým členům rodiny (Lorenz, 1987).

Trpí výchova dětí po stránce citové i materiální. Vážne komunikace v rodině, patologický hráč se stahuje do sebe; jestliže se jedná o dospívajícího, tak zaostává v sociálních dovednostech. Není také výjimkou pronikavé snížení pracovní výkonnosti, které může vést k pozdější nezaměstnanosti, mající neblahý dopad na rodinu. Výchovu dětí přebírá žena (jedná-li se o hráče muže), protože ten tráví volný čas v hernách. Často se také hráč stává nepřítelem vyrůstajících dětí, které nerozumí tomu, proč se najednou změnil jejich „dřív tak hodný“ člen rodiny, který je najednou uzavřený sám do sebe a věčně podrážděný a naštvaný (Porážíme Němce-v hazardu, on-line).

Často u hráčů zaznamenáváme pozdní příchody domů (k ránu) a do práce, z níž po několika hodinách opět odchází, jakmile se naskytne nějaká příležitost. Pod nejrůznějšími záminkami žádají o půjčky peněz, ze kterých pak vytvářejí mnoho dluhů s komplikovaným systémem jejich splácení (Kalina et al., 2003).

Výňatek z psychiatrického chorobopisu:

„Ženil se ve 24 letech, děti byly ve věku 9 a 4 roky. Manželství bylo do doby, než začal hrát, spokojené. Postupně prohrál asi 100 000 Kč, manželka se rozvádí. Vzhledem k tomu, oč rodinu připravil, se nechce soudit o byt. Nemá kde bydlet“ (Nešpor, 1999, s. 8).

2.8.4 Dopad na celou společnost

Těžko lze například spočítat, na kolik peněz přijde daňového poplatníka patologický hráč soudce, patologický hráč policista nebo patologický hráč, který dříve vlastnil prosperující firmu, nebo dospívající patologický hráč, který kvůli hazardní hře nedostudoval (Porážíme Němce-v hazardu, on-line).

Je třeba upozornit, že chorobné hráčství je stále ještě opomíjeno v oblasti širší osvěty a systematické práce na jeho zvládnutí. Zatímco v zahraničí se důsledným dozorem a striktními regulacemi snaží předcházet vzniku závislosti na hazardních hrách, což je ve výsledku levnější, u nás jednáme přesně opačně, a proto se hazardu nebývale daří. Narkoman v pokročilém stádiu potřebuje na svou

dávku několik tisíc korun denně, u gamblera je finanční hranice prakticky neomezená. Malá informovanost, množící se herny, kasína, přílišná deregulace daného sektoru, ignorování této otázky ze strany legislativní iniciativy, to vše může vést k nedozírným následkům (Chýmal, 1999).

„Jistý šermíř jménem Jan, člověk velmi mírumilovný, byl unesen. Jeho únosce, obávaný mistr soubojů vypovězený od královského dvora, s ním chtěl změřit síly a vyzval ho k souboji na život a na smrt. Den před soubojem zašel Jan do zámecké kaple, aby se pomodlil. V kapli byla mrtvola člověka, kterého krátce před tím jeho únosce zabil při souboji. Po chvíli váhání odklopil Jan víko rakve a velmi pozorně si prohlížel ránu, kterou ubožák utrpěl. Zajímal ho hlavně směr, kterým byla rána vedena. Následujícího dne došlo k strašnému souboji, ve kterém Jan nakonec zvítězil. Pomohlo mu právě to, že znal soupeřův nejnebezpečnější úder a byl připraven ho odrazit.

Nepřítelem patologického hráče a jeho rodiny je chorobný vztah k hazardní hře. Pokud mu porozumíte, dokážete se účinněji bránit“ (Nešpor, 1999, s. 6).

3 Cíl a úkoly

3.1 Cíl práce

- seznámit s problematikou patologického hráčství
- pomocí teoretických poznatků objasnit složitost dané problematiky
- podat výstižný přehled o rozrůstajícím se patologickém hráčství na hracích automatech v České republice

3.2 Úkoly práce

- nastudovat danou problematiku
- vybrat sledovaný soubor
- provést pozorování a rozhovor
- provést vyhodnocení

3.3 Metodika

Soubor

Sledovaný soubor tvořily skupiny patologických hráčů v Psychiatrické léčebně v Bohnicích, kasino v centru hlavního města Prahy a rozhovor s jedním zaměstnancem z obsluhy tohoto kasína.

Metodika

Pomocí zúčastněného pozorování a rozhovoru na výše uvedených místech, získáme ex post analýzu dat potřebných informací.

Hodnocení

Výsledky potvrdí nebo vyvrátí předem stanovené pracovní hypotézy a zároveň přispějí k porozumění dané problematiky.

4 Praktická část

4.1 Metody

4.1.1 Metoda zúčastněného pozorování

Základní metodou pro získání informací bylo zúčastněné pozorování. Jednalo se o pravidelné navštěvování vybraného kasína v centru hlavního města Prahy, v předem stanovených denních hodinách, po dobu čtyř týdnů. Dále jsem se účastnil skupin patologických hráčů v Psychiatrické léčebně v Bohnicích, pod vedením našeho předního odborníka na tuto problematiku, prim. Karla Nešpora. Na obou místech jsem tak zaznamenával informace pro tuto práci. Metodu zúčastněného pozorování jsem zvolil díky přítomnosti na těchto místech, stěžejních pro mou práci. Výhodou je kontakt s hráči a prožití situací, které jsou způsobeny patologickou hrou. Metoda zúčastněného pozorování je časově náročná, ale myslím si, že má své nesporné výhody, hlavně díky částečnému prožití dané problematiky zúčastněnou osobou, která se snaží problém pochopit či do něho proniknout. Zúčastněná osoba se také musí umět řádně přizpůsobit prostředí, ve kterém svá pozorování realizuje.

4.1.2 Rozhovor s obsluhou kasína

Obsluha kasína odpovídala na pět předem stanovených otázek. K výběru této metody mě vedlo přesvědčení, že člověk trávící ve své práci 12 hodin denně, musí mít dokonalý přehled o událostech probíhajících na jeho pracovišti a také je v neustálém vizuálním a osobním kontaktu s hráči. Metodou rozhovoru jsem tak mohl získat informace, které mi nemohlo poskytnout pozorování.

4.2 Charakteristika souboru

4.2.1 Základní údaje o navštěvovaném kasínu:

- Vstup do kasína povolen osobám starším 18 let.
- Provozní doba kasína 24 hodin denně.
- Počet výherních automatů 94.
- Zákaz pořizování fotografií a videozáznamu v prostorách kasína.

4.2.2 Základní údaje o skupinách patologických hráčů:

- Skupiny probíhají v pavilónu č. 31 Psychiatrické léčebny v Bohnicích.
- Začátek skupin je pravidelný, vždy každou středu v 16:30.
- Účast na skupinách je dobrovolná, dle osobního uvážení bez omezení věku, možnost přítomnosti rodinných příslušníků a blízkých osob.
- Program jednotlivých skupin probíhá pod odborným vedením.
- Na skupinách se oslovuje „milý abstinente“.

4.2.3 Základní údaje o popisu práce obsluhy kasína

- Zajišťovat správný chod kasína.
- Kontrolovat věk hráčů.
- Vydávat případné výhry na výherních automatech.
- Rozměňovat bankovky.
- Dbát na dodržování již zmiňovaných zákazů v prostorách kasína.

4.3 Hypotézy

Na základě prostudování odborné literatury jsem si stanovil tyto hypotézy:

Hypotéza č.1

Patologické hráčství se týká alespoň z 20% žen.

Hypotéza č.2

Počet lidí v kasínu roste s přibývajícím časem během dne.

Hypotéza č.3

Mnoho lidí, pokud začne hrát na výherním automatu, se ke hře opakovaně vrací.

Hypotéza č.4

Lidé docházející na skupiny patologických hráčů nebo mající za sebou léčbu si dostatečně uvědomili svou nemoc a již řádně abstinují a nehrají.

4.4 Výsledky výzkumu

4.4.1 Popis pozorování v kasínu

Pro své pozorování jsem si vybral kasíno v centru hlavního města Prahy, které je volně přístupné osobám starším 18 let, přímo z Václavského náměstí.

V kasínu se nachází celkem 94 výherních automatů, z toho 14 automatů karetních, 77 automatů s ovocem, jedny elektronické kostky, u kterých může hrát až pět hráčů najednou a dvě elektronické rulety, rovněž pro pět hrajících hráčů.

Kasíno jsem navštěvoval pravidelně po dobu čtyř týdnů, a to v měsíci květnu, vždy ve třech po sobě se střídajících dnech v týdnu. Začínal jsem pondělkem, následovala středa a pátek. Další týden jsem tedy začínal úterkem, následoval čtvrtek a sobota. Měl jsem také předem stanovené tři denní hodiny

těchto návštěv. Hodinu 10 dopolední, v hodinu 15 odpolední a v hodinu 21 večerní.

Tyto časové intervaly vycházejí z úvahy, že patologické hráčství je onemocnění týkající nejen mužů, ale i žen a také jsem se domníval, že v dopoledních hodinách bude v kasínu jen velmi málo hráčů a více méně by se mělo jednat o hráče závislé, díky brzké hodině. 15 hodinu odpolední jsem stanovil v očekávání, že do kasína budou přicházet hráči z dříve ukončeného zaměstnání, díky patologické hře. Nakonec 21 hodinu večerní jsem určil v domněnku, že hodně hráčů, aby neprozradilo svou závislost a netrávilo čas v hernách v odpoledních hodinách, mnohdy lžou a pod záminkou chození s kamarády do restaurace či za zábavou, tráví čas v kasínu ve večerních hodinách. Během jednotlivých návštěv jsem v kasínu setrval vždy alespoň půl hodiny. Záměrem mých návštěv tedy bylo především zaznamenat počty hráčů navštěvujících kasíno v jednotlivých hodinách, a také zjistit, do jaké míry se patologické hráčství týká i žen. Tuto informaci využijeme v porovnání zastoupení na skupinách patologických hráčů probíhajících v Psychiatrické léčebně v Bohnicích.

Tabulka hrajících mužů v jednotlivých denních hodinách po dobu čtyř týdnů.

	1.týden			2.týden			3.týden			4.týden		
	10hod.	15hod.	21hod.	10hod.	15hod.	21hod.	10hod.	15hod.	21hod.	10hod.	15hod.	21hod.
Po	4	10	14				6	10	15			
Út				3	8	17				2	6	16
St	7	14	12				3	11	12			
Čt				9	9	15				7	6	14
Pá	3	7	13				5	9	14			
So				4	13	9				5	10	19

Celkem 341 hrajících mužů.

Tabulka hrajících žen v jednotlivých denních hodinách po dobu čtyř týdnů.

	1.týden			2.týden			3.týden			4.týden		
	10hod.	15hod.	21hod.	10hod.	15hod.	21hod.	10hod.	15hod.	21hod.	10hod.	15hod.	21hod.
Po		1	1						2			
Út					1						3	1
St		2					2	2	4			
Čt				1		2					1	
Pá		3	1					2	1			
So					2	2					1	2

Celkem 37 hrajících žen.

Z tabulky vyplývá, že z celkového počtu 378 hráčů, je 37 žen. Zastoupení žen je tedy téměř 10%. Hypotéza č. 1 se nepotvrdila. Tento výsledek však může být trochu zkreslen. Domnívám se, že mnoho žen chodí hrát spíše do menších heren a barů, aby nevzbuzovaly pozornost a nedaly tak najevo svou závislost na výherních automatech. To také potvrzuje skutečnost, že na skupiny patologických hráčů během mého pozorování nedocházela žádná žena léčící se ze závislosti na výherních automatech.

Dále jsem zjistil, že z 80% roste počet lidí v kasínu s přibývajícím časem během dne. Hypotézu č. 2 tedy můžeme považovat za správnou. Tuto hypotézu si vysvětluji určitým utajováním touhy po hře během dne, která by mohla mnohé hráče prozradit a tedy navštěvují kasíno více ve večerních hodinách, pod lživou záminkou, že jdou třeba s kamarády ven.

4.4.2 Rozhovor s obsluhou kasína

Obsluze kasína jsem položil pět následujících otázek, na které jsem dostal tyto odpovědi:

1. Vyhrává hodně lidí hrajících na výherních automatech?

Ne, vyhrává jen velmi malý zlomek lidí a především se jedná o hráče, kteří hrají za malé částky, třeba za sto korun českých, vyhrají-li dvě nebo tři sta korun, výhru si vyberou, avšak i tito hráči se často vracejí.

2. Chodí do kasína stejní hráči během dne vícekrát?

Ano, mnohdy tady sedí stejní hráči u jednoho nebo více automatů celý den a když odejdou, třeba protože jim došli peníze, tak se vracejí znovu hrát ještě ten stejný den.

3. Odcházejí hráči po vyplacení výhry z kasína nebo zkoušejí hrát na jiných automatech?

Ve většině případech po vyplacení peněz, hráč zkouší vyhrát i na jiném automatu. Skoro vždy, když člověk začne hrát a vyhrává, tak touží po stále větší výhře a nakonec prohraje.

4. Zkouší hrát v kasínu také hráči mladší 18 let?

Ano zkouší to, denně vyhodím okolo pěti mladistvých, někteří však přichází a zkoušejí hrát opakovaně.

5. Slouží kasíno pouze pro hraní na výherních automatech?

Ne, neslouží. Prostory kasína jsou mnohdy vítaným místem určitých pochybných lidí, kteří zde nabízejí různé věci, především mobilní telefony, hodinky, digitální fotoaparáty, ale i třeba značkové oblečení za výhodné ceny. Rychle je zde prodají a hlavně dostanou hned peníze. Tyto nabízené věci však nemají vždy legální původ.

Z rozhovoru vyplývá správný předpoklad u hypotézy č. 3, že mnoho lidí, pokud začne hrát na výherním automatu, se ke hře opakovaně vrací. Dle Kohouta (2000), totiž každá výhra prohlubuje hráčskou vášeň na výherních automatech a tím tak zvyšuje pravděpodobnost další prohry, v opačném případě, dle Nešpora (1999), prohra může vyvolat tzv. blud spořitelny, což znamená, že si hráč myslí, že příště vyhraje nazpět prohrané peníze.

Dále jsem se dozvěděl, že kasíno mnohdy navštěvují pochybní lidé, kteří tam nabízejí k prodeji mobilní telefony, hodinky, fotoaparáty atd. Tyto věci jsou však neznámého původu. Domnívám se tedy, že hodně z těchto věcí pochází z trestné činnosti.

Na závěr uvedu vypozerovaný příklad potvrzující hypotézu č. 3. Sledoval jsem člověka, který při jedné z mých odpoledních návštěv v kasínu vyhrál 32 tisíc korun českých na výherním automatu s ovocem (viz Příloha). Peníze si nechal vyplatit obsluhou kasína, podotýkám, že 200 korun českých nechal obsluze. Poté hodil ještě tisíc korun do jiného výherního automatu (asi jen zkoušel další štěstí) a když nic nevyhrál, tak odešel. Při mé večerní návštěvě kasína tentýž den tam tento člověk seděl znovu, avšak u jiného automatu (jednalo se také o automat s ovocem). Během mého pozorování, které trvalo od 21. hod. do 24. hodiny večerní se událo několik situací. Největší výhru, kterou jsem ten večer zaznamenal na displeji automatu, na kterém hrál již zmiňovaný hráč, byla 9.800 korun českých, tu však krátce před 23. hodinou večerní prohrál. Poté hráč prohodil pár slov s obsluhou kasína, která automat zablokovala, tak aby tam nemohl hrát nikdo další a já jsem pozoroval hráče, jak jde do

nedalekého bankomatu KB pro peníze. Po návratu z bankomatu a odblokování automatu začal znovu hrát. Krátce po 24. hodině večerní mu pravděpodobně došly všechny peníze a na displeji automatu se mu rozsvítila nula. Poté hráč odešel. Chvilí jsem ještě čekal, zda se nevrátí a asi půl hodiny po půlnoci jsem kasino také opustil. Za dobu mého sledování hráč nastrkal do automatu přes 40 tisíc korun českých.

4.4.3 Popis pozorování skupin patologických hráčů

Skupiny patologických hráčů se konají, jak jsem již uvedl, každou středu v pavilónu č.31, Psychiatrické léčebny v Bohnicích. Začátek skupin je v 16:30. Probíhají vždy paralelně dvě skupiny, přičemž v jedné skupině jsou lidé podstupující léčbu přímo v Psychiatrické léčebně a ve skupině druhé jsou většinou lidé přicházející z nechráněného prostředí. Tato skupina slouží lidem:

- majícím za sebou léčbu v léčebně a nyní navštěvují skupiny z preventivních důvodů.
- lidem, kteří si uvědomili problém s patologickým hráčstvím, ať už sami nebo prostřednictvím jiných a chtějí nastoupit k soustavné léčbě.
- lidem, kteří si rovněž připustili problém, ale nechtějí nastoupit k léčbě nebo si myslí, že problém zvládnou prostřednictvím docházení na střešní skupiny.

Cílem skupin, kam docházejí lidé z nechráněného prostředí je udržení abstinence a neustálé opakování a připomínání si zla, pramenící ze hry na výherních automatech. Na následujících příkladech si přiblížíme průběh skupin patologických hráčů. Na skupině se probírá např. recidiva, čili porušení abstinence. Na pokus o recidivu existují 4 zázračné otázky, visící na velkém papíru a zvýrazněné červeným pastelem. Abstinenti jeden po druhém odpovídají na tyto otázky:

- Byl jsem už v podobné situaci?
- Co špatného mi přineslo nesprávné rozhodnutí?
- Stálo to za to?
- Existuje lepší možnost?

Dále vedoucí dojde k určité problematice na základě logického odůvodnění, a to např: díky tomu, že jste přítomni na skupině a připustili si tak problém s hrou, znamená, že jste použili zdravý rozum a tedy „váš zdravý rozum říká“. Nyní abstinenti dokola opakují: „Můj zdravý rozum mi říká“, např. abstinovat, vyhýbat se hernám, nechat si pomoc, trávit čas s rodinou, nemít u sebe hodně peněz, atd.

Vedoucí skupin velice rád používá názorné pomůcky. Zaloví ve své zázračné tašce a vytáhne z ní žárovku, kterou nechá kolovat každému abstinentovi. Abstinents při pohledu na žárovku říká v čem se mu rozsvítilo; např. „rozsvítilo se mi v tom, že jsem fakt patologický hráč, rozsvítilo se mi v tom, že hraní mi škodí, rozsvítilo se mi v tom, že si musím stále opakovat negativa hraní, atd.“

Další pomůckou je šimpanz – lidé používali zvířata odpradáвна, tak proč za ně nehraje třeba šimpanz, ušetřili by tak mnoho času. Protože kdyby šimpanz zjistil, že nakonec stejně prohraje, tak by toho hraní za chvíli nechal. Hračka malého šimpanze koluje místností a každý abstinents říká, co by ušetřil, kdyby ho posílal hrát za něj.

Vděčným tématem jsou také již zmíněné bludy, o kterých jsem psal v teoretické části. Mnoho lidí se zároveň léčí i se závislosti na alkoholu. Na závěr každé skupiny vyzve vedoucí k závěrečnému pozdravu, který zní: „ABSTINENCI ZDAR“.

Asi ¾ lidí docházející na skupiny patologických hráčů z preventivních důvodů, tedy abstinujících přiznali, že prodělali recidivu, z toho většina vícekrát. Mnoho těchto lidí má za sebou soustavnou léčbu. Hypotéza č. 4 se tedy nepotvrdila. Překvapila mne skutečnost, že hodně lidí přichází na skupinu patologických hráčů pouze v případě, že prodělali recidivu, např. muž středního věku přítomen na skupině přiznal, že rok a čtvrt po soustavné léčbě abstinoval a pak prohrál za jeden večer přes 100 tisíc korun na výherním automatu. Z této skutečnosti usuzuji, že závislost na výherních automatech je velice silná a zanechává v jedinci opakovanou touhu po hře.

Podobně jako ve sportu, i při překonávání patologického hráčství je užitečné si udržovat kondici.

5 Diskuze

Realizovaná práce nebyla od začátku úplně snadná. Musel jsem se v dané problematice naučit orientovat, v čemž mi pomohla odborná literatura a také částečně osobní zkušenosti s lidmi závislých na patologickém hráčství. Dále jsem se musel seznámit s prostředím, které jsem navštěvoval. Dlouhou dobu jsem se rozhodoval, jaké kasino nebo hernu budu navštěvovat. Váhal jsem, zda si vyberu kasino s dobrou dostupností nebo nějakou menší hernu na odlehlejšími místě. Nakonec jsem se rozhodl pro větší kasino s dobrou dostupností. K tomuto rozhodnutí mne vedla hlavně poloha kasína. Domníval jsem se, že hodně frekventované místo je výhodnější než nějaká malá herna v zapadlé uličce. Zároveň jsem však myslel na to, že mnoho hráčů raději chodí hrát do menších a skrytějších heren či barů, aby tak skryli svoji závislost, což jsem předpokládal více u žen. Popis dvou heren nebo kasín by byl však složitý a neumožňoval by mi trávit tolik času na jednom místě. Výsledky o zastoupení žen ukazují že můj předpoklad byl reálný, díky menšímu počtu hrajících žen v kasínu, než jsem očekával. Větší kasino mělo výhodu v tom, že se tam dalo pozorování provádět, aniž by si mě někdo všiml. V kasínu nelze pouze postávat, ale člověk musí hrát, jinak ho obsluha vykáže, na což jsem byl párkrát upozorněn i já. Mnohdy stačilo popojít o kus dál nebo jen držet v ruce peníze a zase se po nějakém čase vrátit a pokračovat v pozorování. Tato možnost by v menší herně nebyla. Značná velikost kasína mi však neumožňovala přehled o všech hráčích a jejich možných výhrách, což jsem vyřešil rozhovorem s obsluhou kasína. Celkově jsem tedy přesvědčen, že zpracované informace jsou pravdivé a tudíž ukazují reálný pohled na problematiku patologického hráčství.

Musel jsem také určit v jakých denních hodinách a po jakou dobu budu kasino navštěvovat. Domnívám se, že tři denní hodiny a jejich časové rozložení, které jsem určil a odůvodnil ve výsledkové části jsou opodstatněné. Doba čtyř týdnů, kdy jsem tyto informace zaznamenával, je dle mého názoru dostačující a ukazuje tak nezkreslenou návštěvnost hráčů v kasínu.

Proto, abych vyvrátili pochybnost, že více žen může hrát v menších hernách, aby tak utajily svoji závislost, je potřeba, udělat pozorování současně

v kasínu a malé herně či baru. V takovém případě bychom dostali objektivní výsledek o procentuálním zastoupení žen mezi patologickými hráči. Pozorování na dvou místech je však velice časově náročné.

6 Závěr

Cílem této práce bylo přiblížit patologické hráčství jako rozrůstající se problém naší společnosti. Vzhledem k tomu, že jsem nenašel žádné materiály zabývající se touto problematikou v posledních letech, nebylo možno tento zvětšující se problém porovnat s podobným výzkumem.

Nejtěžší pro mne bylo přizpůsobit se prostředí, ve kterém jsem svá pozorování prováděl, tedy v kasínu a skupinám patologických hráčů. Prostředí kasína ve mně ne vždy vzbuzovalo dobré pocity a mnohdy se mi toto prostředí zdálo i trochu nebezpečné (hlavně v nočních hodinách). K mému podivu, hlavně v dopoledních a odpoledních hodinách kasíno navštěvovali z velké části pravidelní hráči. Některé dny jsem tam však potkával ty samé hráče (na stejném místě u stejného automatu) po celý den. Především v dopoledních hodinách bylo pravidelně kasíno navštěvováno seniory, což patřilo k mému velkému překvapení. Mnohdy jsem jel přímo z kasína na skupinu patologických hráčů a po skončení skupiny jsem se vrátil zpět do kasína. Je nesmírně zajímavé vidět za jedno odpoledne hráče v kasínu a poté lidi na skupinách, kteří se snaží se svým problémem bojovat. Přítomnost na skupinách považuji za velký přínos, protože teprve tam si člověk uvědomí a pozná, jaké škody, mnohdy nevratné, může patologické hraní způsobit.

Z výsledků vyplývá, že hypotéza č. 3, že mnoho lidí, pokud začne hrát na výherním automatu se ke hře opakovaně vrací, se potvrdila. Hypotéza č. 2, že počet lidí v kasínu roste s přibývajícím časem během dne, se potvrdila z 80 %. Naopak hypotéza č. 1 předpokládající, že patologické hráčství se týká alespoň z 20 % žen, se nepotvrdila. Také hypotéza č. 4 ve které jsem se domníval, že lidé docházející na skupiny patologických hráčů nebo mající za sebou soustavou léčbu si dostatečně uvědomili svou nemoc a již řádně abstinují a nehrají, se nepotvrdila.

Práce mi přinesla a ukázala reálný pohled do světa patologických hráčů a dokonale mne seznámila s danou problematikou. Vypozoroval jsem také, že mnoho lidí se ke hře opakovaně vrací, a to i po absolvování soustavné léčby.

Dále jsem zjistil, že i přes prokázané zastoupení žen, mající problém s patologickou hrou, nedocházela během mého pozorování na skupiny žádná žena, léčící se z patologického hráčství.

Osobně jsem nepředpokládal, že problém s patologickým hraním u nás je tak rozsáhlý, jak jsem zjistil díky této práci. Během studia tohoto problému jsem došel k poznání, že zkušenosti s patologickým hraním, ať už přímo či nepřímo, zasahují do života většiny lidí, se kterými jsem na toto téma diskutoval. Domnívám se tedy, že patologické hráčství je obrovský problém a utrpení zasahující do života spousty lidí kolem nás.

Na závěr této práce uvedu vlastní poznatek, docílený během pozorování skupin patologických hráčů, kde jsem poznal možné chování lidí závislých na výherních automatech a následném studování tohoto problému. Došel jsem k vlastnímu přesvědčení, jak vyvrátit nebo potvrdit domněnku, že mě blízká osoba či partner je patologický hráč. Považuji za velice účinné, kdyby rodina, blízcí nebo přátelé, mající podezření, že jejich blízký, partner nebo rodič je závislý na výherních automatech, protože je často podrážděný, chodí pozdě domů, často nemá peníze, atd., se snažili tohoto člověka vytrhnout z běžného života. Vzali ho třeba na dovolenou, několikadenní výlet, na týden k rodičům, kde ho budou mít pod stálým dohledem a hlavně nebude mít přístup k automatům, čili nebude moci hrát, což znamená, že nebude uspokojovat touhu po hře. V tomto případě se dá, dle mého názoru snadno rozpoznat, zda se jedná o patologického hráče či nikoliv.

7 Seznam použité literatury

- 1) American Psychiatric Association: *Diagnostic and statistical manual of mental disorders*, (3rd Ed., revise). Washington, American Psychiatric Association, 1987.
- 2) FROUZOVÁ, M. *Gambling*. 1. vyd. Praha: Státní zdravotní ústav, 1997. 23 s. ISBN 80-7071-078-0.
- 3) CHÝMAL, M. *Jak jsem si dal automat*. 1. vyd. Olomouc: Alda, 1999. 78 s. ISBN 80-85600-75-7.
- 4) KALINA, K. a kol. *Drogy a drogové závislosti 2*. 1. vyd. Praha: Úřad vlády České republiky, 2003. 343 s. ISBN 80-86734-05-6.
- 5) KOHOUT, P. *Jsem hazardní hráč aneb Zpověď gamblera*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2000. 78 s. ISBN 80-7169-958-6.
- 6) LORENZ, V. C.: Family dynamics of pathological gamblers. In: T.Galski (Ed.). *The handbook of pathological gambling*. Springfield, IL: Charles C. Thomas Publisher, 1987.
- 7) KRAUS, J., PETRÁČKOVÁ, V. a kol. *Akademický slovník cizích slov*. 1. vyd. Praha: Academia, 1998. 834 s. ISBN 80-200-0607-9.
- 8) MARHOUNOVÁ, J., NEŠPOR, K. *Alkoholici, fetišáci a gambleři*. 1. vyd. Praha: Empatie, 1995. 110 s. ISBN 80-901618-9-8.
- 9) NEŠPOR, K. *Hazardní hra jako nemoc*. 1. vyd. Ostrava: Nakladatelství Aleny Krtilové, 1994. 145 s. ISBN - .
- 10) NEŠPOR, K. *Jak poznat a překonat problém s hazardní hrou*. 2. vyd. Praha: Sportpropag, 1999. 107 s. ISBN - .
- 11) NEŠPOR, K., DVOŘÁK, V. *Prevence trestné činnosti související s návykovými látkami*. 1. vyd. Praha: Armex, 1998. 98 s. ISBN 80-902283-9-9.
- 12) NEŠPOR, K., PERNICOVÁ, H., CSÉMY, L. *Jak zůstat fit a předejít závislostem*. 1. vyd. Praha: Portál, 1999. 110 s. ISBN 80-7178-299-8.

- 13) NEŠPOR, K., PROVAZNÍKOVÁ, H. *Slovník prevence problémů působených návykovými látkami*. 3. vyd. Praha: Státní zdravotní ústav, 1999. 53 s. ISBN 80-7071-123-X.
- 14) SHAFFER, H. J.: Conceptual crisis in the addiction: The role of models in the field of compulsive gambling. In: *Compulsive gambling. Theory, research, and practice*, Lexington, MA: Lexington Books. 1989.
- 15) STEIN, S. A.: A development approach to understanding compulsive gambling behavior. In: *Compulsive gambling. Theory, research, and practice*, Lexington, MA: Lexington Books. 1989.

Další zdroje

- 1) *Hazard kvete, automaty vyhrály 50 miliard.* [online]. 2006 [cit. 17. 6. 2006].
Dostupné z: <http://www.aktualne.centrum.cz/hledani.phtml?q=hazard+kvete>
- 2) NEŠPOR, K. *Porážíme Němce – v hazardu.* [online]. 2006 [cit. 16. 4. 2006].
Dostupné z :<http://www.aktualne.centrum.cz/hledani.phtml?q=porazime+nemce+v+hazardu>
- 3) NEŠPOR, K. *Psychoterapie patologického hráčství.* [online]. 2002 [cit. 18. 5. 2006]. Dostupné z: <http://www.obchod.portal.cz/scripts/detail.asp?id=1082>
- 4) *Patologické hráčství.* [online]. 2000 [cit. 28. 6. 2006]. Dostupné z: http://www.zdrava-rodina.cz/med/med1100/med1100_35.html
- 5) *V Praze je nejvíc hracích automatů.* [online]. 2006 [cit. 8. 5. 2006].
Dostupné z: <http://www.ct24.cz/vysílání/?datum=2006-05-08>

8 Příloha

Seznam příloh:

Příloha č.1: popis výherního automatu s ovocem s fotografií.

Příloha č. 1:

Výherní automat s ovocem je nejvíce rozšířený automat v našich kasínech a hernách. Tento automat, stejně jako další elektronické mechanismy, prošel značným vývojem. Ještě před pár lety bylo možné na většině těchto automatů, pokud si chtěl člověk zahrát, vkládat pouze mince, v hodnotě 2, 5, 10 Kč a nejvyšší možná výhra při maximální sázce na jedno otočení činila pět tisíc korun českých. Dnes je situace jiná a do většiny těchto automatů se mohou vkládat pouze papírové peníze v hodnotě 100, 200, 500 a 1000 Kč. Nejvyšší možná výhra při maximální sázce na jedno otočení činí 50 tisíc korun českých. Pakliže vložíme do automatu peníze za úmyslem hry a tedy v očekávání možné výhry, automat nás přivítá většinou anglicky mluvící frází, ve smyslu "vítejte do hry" nebo se pouze rozsvítí a na spodním displeji automatu se objeví náš vklad. Nyní dostaneme možnost volby, za kolik korun budeme hrát jednu otočku (u starších, již zmiňovaných automatů byla jedna otočka minimálně za dvě koruny, u novějších je minimální otočka možná za pět korun). Otáčí se vždy tři na sobě nezávislé bubny s obrázky a výsledný pohled na obrazovku automatu po dokončení jedné otočky je, že vidíme devět obrázků ve třech řadách. Tento automat má mnoho tlačítek a jedno z nich s nápisem vsadit znamená, že si na každou otočku můžeme měnit vklad, za který budeme otočku hrát, a to až do výše padesáti korun. Samozřejmě výše vkladu nemůže převyšovat suma na spodním displeji automatu, kterou jsme do něj vložili, popř. vyhráli. Tento vklad navyšujeme o pět korun vždy jedním zmáčknutím tlačítka „vsadit“. Takže např. po trojitém zmáčknutí tlačítka „vsadit“, budu hrát za dvacet korun jednu otočku. Hraní zahajují zmáčknutím tlačítka „start“.

Nyní se dostaneme k možnosti, že nám tzv. přijdou tři stejné obrázky (pomeranče, melouny, švestky, třešničky atd., až po ty nejvyšší, a to jsou tři hvězdy nebo tři sedmičky). Tyto tři stejné obrázky nám musejí přijít v rovné řadě, tzn. buď ve vodorovné nebo úhlopříčné, nikoliv svislé. Na každém automatu je nakreslena výhra za tři stejné obrázky. Tato výhra se navyšuje při každém zvýšení sázky na jednu otočku. Navyšení výhry je z pravidla o základní výhru, pokud tomu není jinak nakresleno na automatu. Například, jsou-li tři

pomeranče ohodnoceny na čtyřicet korun v základní sázce pěti korun na jednu otočku a přijdou mi tři pomeranče při otočce za dvacet korun, tak se mi na displej automatu připíše částka 160 Kč. Tato výhra se nám připíše na horní displej. Většina automatů má dva displeje, spodní pro námi vloženou částku a horní pro námi vyhranou částku během hry. Pokud hráč vyhraje, čímž se mu připíše výhra na horní displej, přichází na řadu další možnost sázku na jednu otočku zvyšovat, až do maximální možné sázky, která činí 50+200 Kč. V tomto případě se částka 50 korun odečítá z peněz, které jsme do automatu vložili a částka 200 korun z částky vyhrané. V takovém případě, přijdou-li nám tři hvězdy ve vodorovné nebo úhlopříčné řadě, vyhráváme částku nejvyšší, padesát tisíc korun na jedno otočení. Tři hvězdy jsou totiž při základní hře za pět korun ohodnoceny výhrou tisíc korun českých. Hra za 50+200 Kč je tedy padesátinásobek základní sázky a pokud v tomto případě přijdou tři hvězdy, dostaneme se na již zmiňovanou sumu.

Nutno na závěr dodat, že typů výherních automatů je opravdu mnoho a s tím i mnoho možností a výběru nastavení jednotlivých her.

